

ERDÉLYI LAPOK

Főszerkesztő
DR. PAÁL ÁRPÁD

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP

Főmunkatárs
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

A király elnöklete alatt ülésezett a tüdővészellenes liga

Bucuresti. Saját tud. Hétfőn délután tartották meg a királyi palotában az uralkodó elnöklete alatt a Tüdővész Ellenés Liga főtanácsának alakuló ülését, amelyen Costinescu egészségügyi miniszter és több kiváló szakférfiu vett részt. Costinescu hosszabb előadásban ismertette a tüdővész pusztításait az országban összesen 500.000 tüdővész van, akik közül évente 40-50 ezer esik a betegség áldozatául.

Fejlett egészségügyi szolgálat mellett legalább annyi sanatoriumi ágygal kellene rendelkeznie az országnak, ahány tuberkulotikus halálesetet kimutatnak s ezzel szemben alig 2500 ágy áll a betegek rendelkezésére s ezeknél sincs mindenütt kielégítő egészségügyi szolgálat. Sok

gyógyintézetet kellene felállítani, amelyek a betegség kezdeti stádiumában vegyék fel a harcot a pusztító kór ellen, amikor az még gyógyítható.

Az ülés tanácskozásában élénk részt vett az uralkodó s véleménynyilvánításával és javaslataival a kérdés tökéletes ismerőjének mutatkozott. Többek között azt a javaslatot tette a király, hogy azokat az ifjakat, akiket sorozásnál tüdőbetegeknek nyilvánítanak, ne küldjék haza, ahol csak terjesztői lesznek a bajnak, hanem különleges kezelésre internálják őket.

A király, aki a Tüdővész Elleni Liga igazgatótanácsának elnöke, Irmiescu professzort ajánlotta alelnöknek.

A közoktatásügyi és rendészeti kiadások többlete miatt vita van a kormány kebelében

Tárgítani kell a költségvetés keretén. — A vasútak új fejlődés előtt.

Bucuresti. Saját tud. A kormány tagjai hétfőn este 9 órakor minisztertanácsra ültek össze Tatarescu elnöklete alatt. Az alminiszterek nem vettek részt.

A minisztertanács az 1934-35. évi költségvetés összeállításáról tanácskozott. E kérdésben a kormánynak még sok nehézséget kell leküzdenie. A hadseregellátási tervezet megvalósítására ugyanis az idén a hadügyminisztérium költségvetésében egymilliárd többlet mutatkozik a tavalyihoz képest. Slavescu pénzügyminiszter tehát a hadseregellátási tervezet megvalósítására hivatkozva, elzárkózott az elől, hogy a többi minisztériumok költségvetésében a kiadási tételeket emeljék, kivéve az egészségügyi minisztérium költségvetését, amelynek kiadási előirányzatában lényeges növelésekhez járul hozzá.

A minisztertanácsban heves harc fejlődött ki, mert a legtöbb minisztérium a kért 15 százalékos csökkentés helyett jelentékeny kiadás-szaporítást kért. Így Angheliescu 560 millió növelést kér a múlt évi előirányzathoz képest, a belügyminiszternek pedig egymilliárd többletre lenne szüksége, a közigazgatás és közrendészet újjászervezésére. Kiseb kiadásszaporításokat kértek még a földművelésügyi, a közlekedésügyi és a külügyminisztériumok is.

A minisztertanács teljes három órán át vitatta a kérdést, s végül kölcsönös engedményekkel sikerült véglegesen megállapítani az egyes minisztériumok kiadási előirányzatának végösszegét, csupán a közoktatásügyi és belügyminisztérium ügye maradt eldöntetlen s ezért Angheliescu és Inceulet miniszterek ma délelőtt értekezletre ültek össze a pénzügyminisztériumban Slavescuval, hogy e két minisztérium költségvetését az általános költségvetés kereteibe valahogy beilleszték.

Huszonegy milliárdra emelik az országos kiadások végső összegét

Bucuresti. Saját tud. A tegnapi nap folyamán Slavescu pénzügyminiszter és Miitta Constantinescu pénzügyi alminiszter a minisz-

tériumok költségvetési tervezetének átvizsgálása után arra a belátásra jutottak, hogy az általános költségvetés végösszegét mégis emelni kell, 20 milliárdon túl is 500-700 millióval. Ennek megfelelően a rendes költségvetés bevételeit 19 milliárd 700 millióra emelték, a további különbözet fedezésére pedig egymilliárdot átvettek a rendkívüli költségvetésből, amely összeg az eredeti tervek szerint az állam belöldi tartozásainak fizetésére volt szánva.

A rendkívüli költségvetés így előálló hiányát a viszonyok javulásával remélhető bevételi többletekből fogják pótolni.

Juniustól kezdve CFR-autóbuszok indulnak a magánvállalkozású autóbuszok versenyére letérésére.

Bucuresti. Saját tud. Franasovici köz- és közlekedésügyi miniszter nyilatkozott a sajtónak a miniszteriumnak a közelmúltban végzett munkájáról és jövő munkatervéről.

A miniszter szerint Bukovinában a munkások természetbeni fizetésével 800 km. hosszúságú utat hoztak rendbe. Moldvában és Erdélyben 3850 km. utat 33 millió lei munkaértékben. A további munkálatokra a CFR autonóm intézménye 3500 millió lei hitelt nyitott a minisztériumnak. Ebből 1935 áprilisáig újjáépítettek 451 km. országutat, 390 km. utat kijavítottak és 160 km. új utat építettek.

A minisztérium tanulmányozza a *campina-brasovi vonal villamosításának kérdését*. Rövidesen a megvalósítás stádiumába jut az az intézkedés, amely szerint a CFR vonalakkal párhuzamosan haladó országúton a CFR autóbuszforgalmat állít be és kombinált jegyeket ad ki. Remélik, hogy ezzel az intézkedéssel le tudják küzdeni az autóbusz konkurenciáját, amely évenként sok milliót kárt okoz a vasútnak. Az első CFR autóbuszok már ebben a hónapban elindulnak.

A vasútépítő munkálatok közül különösen kiemelte a miniszter az Ilva-Mica, Vatra-Dornei, valamint a Resita-Caransebesi vonal építését.

Uj országlási módszerek és a katolikus felfogás

Írta: Balogh Artur szenátor, egyetemi tanár

I.

Ha a világháborút olyannak mondják joggal, amihez képest a korábbiak mind csak kakasviadalk voltak, azok a hatások is, amelyek nyomában előálltak az emberi életnek csaknem minden irányára, oly nagyok, mélyrehatók, egyenesen felforgatók, hogy a korábbi háborúk hatásait ezzel össze sem lehet hasonlítani. Régi, sziklaszilárd alapon állónak hitt bálványok dőltek le, régi meggyőződések, tanok és hitvallások zuhantak alá és kerültek értéktelen limlomként raktárba. Uj elvekre és tanokra esküsznek oly fanatikus hittel, amely rendíthetetlen meggyőződéssel annak idején az immár lomtárba kerülteket hirdették és követelték. Vonalkozik ez nemcsak az ország és nemzetvezetés módjára. Az azzal ugyan szorosan összefüggő, de a emberi tevékenységnek mégis külön területét képező gazdasági tevékenység mezején is ma oly jelenségeket látunk, amelyek harsogón reácafolnak a korábbi háborúk után jelentkezőkre. Azelőtt a háborúkra egy, a túltermelés jegyében munkálkodó gazdasági tevékenység következett. Ma? Szorosan limitálják a termelést. A nagybani termelés házájában, Amerikában csak a hét német napján zakatolnak a gyárak gépei és a tengerbe hánnyák a kávé, rizst, nehogy a túlprodukciónak nyomja az árakat.

A gondolkodás, értékelés az emberi élet minden jelenségére nézve megváltozott. Majdnem minden téren általános a rossznak ítélt réginek elvetése és új elvek és formáknak trónra ültetése. Ez az új elv, rendszer és formakeresés leginkább az egyén és közület, egyes és állam viszonyának új felfogása terén öltik szemünkbe. Megnyilvánul pedig az e téren való felfogásbeli változás abban, hogy az egyéniséggel a közületi elvet állítja erősen előtérbe, az egyes szabadságával a tekintély elvét helyezi szembe, az atomizált nép államát a többékevésbé rendi állammal akarja pótolni, elvetvén a régi liberális-parlamentáris és nép- vagy nemzetsuverenitási értelemben vett népképviselést és a vélt népakarat szerinti korábbi kormányzás helyett egy embernek a túláradó súlyát téve meg állam és nemzetirányítónak.

Ennek a változásnak bizonyos előjelei már a háború alatt megállapíthatók voltak az általa előidézett rendkívüli viszonyok következtében. Már akkor bekövetkezett ezek folytán az egyesnek nagyobb alárendelése a közület alá, abba nagyobb beolvadása. Bekövetkezett az állami hatáskörnek az egyes autonómiaja rovására való kiterjesztése, az államnak az emberi élet addig meg nem zavart irányára való beavatkozása, a végrehajtó hatalomnak a parlament rovására való megerősödése, általában az államnak az egyes szabadságával és ennek biztosítékaival szembeni nagyobb hatalmi kiterjedése. Mindezek azonban a háború által előidézett rendkívüli helyzet, az összes nemzeti erők összefogása szükségességének a következményei voltak. A háború utáni időre is fennmaradónak gondolták ugyan a gazdasági élet terén az államnak a korábbinál szélesebbkörű szabályozó tevékenységét. Azt azonban senki sem várta, hogy a békeidő beálltával egyebek-

ben az állam ne vegye fel korábbi normális képét.

Ami különösen az új államrendezési elgondolások által annyira kipécéztett parlamentarizmust illeti, annak válságát, sőt csődjét már a háború előtt is hallottuk emlegetni. Ezen nem csodálkozhatunk, mert ennek a mult század derekán az angoloktól az egyes nemzeteknél fennállott helyzetnek minden bírálata nélkül, vakon átvett rendszernek a legtöbb helyen sem akkor, sem később nem voltak meg azok az előfeltételei, amelyek meg voltak Angliában. Előnyei helyett inkább csak nem szükségképpen vele járó kinövésai jelentkeztek s mert vele helyesen élni nem tudtak, magát az intézményt ítéltek el ugyanakkor, amikor hazájában kifogástalanul működött.

Az új államrendezési elgondolások természetesen nemcsak idegenek a régi liberálisparlamentaris gondolkodásnak, hanem utóbbi amazokkal szemben a lehető legnagyobb bizalmatlansággal viseltetik. Ezek az új rend-

szerek időrendben: a Mussolini-féle fasiszta állam, a Hitler harmadik birodalma, totális állama és az ausztriai új alkotmány által teremtett állami rend. Valamennyiüknek legáltalánosabb vonása a tekintély elve, a népek gyámság alá, sőt a két elsőben egy ember gyámsága alá helyezése. Valamennyi, elvértén a korábbi értelemben vett népakarat szerinti kormányzást, többé-kevésbé abszolutisztikus vonásokat mutat fel, bár ezt az abszolutizmust meg kell különböztetni egy korábbi egyszerű kényuralmaktól, mint azoktól az abszoluturalmaktól, amelyeket ma is látunk, a színleges alkotmányosság leplebe burkolózva. A régi abszolutizmusok ugyanis, ha — mint a felvilágosodott abszolutizmus jóléti állama — a népért is, de annak minden megkérdése nélkül érvényesültek. A szinteg alkotmányos mai abszolut uralmak pedig nem valami új államrendezési elv kedvéért, hanem egyszerűen a fenyegető belső veszélyekkel szemben való védelem kényszerítéséből, az állam megmentése érdekében születtek meg.

BLACK MONASTERY

Kuncz Aladár „Fekete Kolostor” című regénye megkezdte világhódító útját. Mit írnak az angol nagy lapok az elhunyt erdélyi író regényéről!

Cluj. Saját tud. Ebben a hónapban lesz három éve, hogy Kuncz Aladár nagy kétkötetes regénye, amelyben a francia internáltságának történetét írja le megrázó éleveséggel és a legnagyobb művészeket jellemző mélységgel, elindult meghódítani a magyar közönséget. Az erdélyi író, aki addig szerényen, de szívvel-lélekkel szerette kis erdélyi magyar irodalmunkat, egyszerűen a halhatatlan emlékeztető, nagy magyar írók sorába lépett a „Fekete kolostor”-ral. De a halhatatlanságot megelőzte a halál és Kuncz Aladár néhány hét múlva, 1931 június 22-én meghalt anélkül, hogy könyvének országos sikerét megérte volna.

Három év telt el a Kuncz Aladár halálától és hátrahagyott nagy műve ezidő alatt megért arra, hogy világhódító utra induljon.

A regény angol fordítása néhány hete jelent meg a Chatto and Windus cégnél, a legelőkelőbb angol könyvkiadónál. Az óriási példányszámban megjelent regénynek hatalmas könyvsikere van s az egyébként mérsékelt hangú angol kritika meleg szavakkal, komoly megbecsüléssel nyilatkozik róla.

AKI KUNCZ ALADÁR MIATT TANULT MEG MAGYARUL

Másfél éve lehet annak, hogy Ralph Murray, a fiatal, de néhány könyve révén máris jónévvé angol író Erdélybe tévedt. Nem hozta határozott szándék, csak úgy utaztatott a világban, amint azt nem egy anyagilag független angol eszeleksi. Erdélyben megismerkedett báró Kemény Jánossal, az erdélyi magyar irodalom lelkes barátjával és heteket töltött marosvécsi kastélyában. És három hónap múlva megkezdte Kuncz Aladár „Fekete Kolostor”-ának fordítását.

Kemény János báró, aki egyébként azóta is baráti összeköttetést és állandó levelezést tart fent Ralph Murray-val, a következőképpen meséli el a fordítás elkészülésének érdekes történetét:

— Amikor Murray barátom Erdélybe jött, egy szót sem tudott magyarul. Az erdélyi magyar irodalomról beszélgetve, megemlítettem neki szegény Kuncz Dadi könyvét. Amikor meghallotta a regény témáját, egyszerre hevesen érdeklődni kezdett iránta. Részletesen elmeséltem neki a könyv tartalmát, fejezetről-fejezetre, néhány érdekes, megkapó részletet le is fordítottam. A könyv varázsa csodát művelt.

Ralph Murray kijelentette, hogy emiatt a könyv miatt megtanul magyarul. Azonnal hozzá is kezdett. Nyelvtannal, szótárral, beszélgetéssel annyira haladt, hogy

három hónap múlva tökéletesen olvasott, írt és beszélt magyar nyelven.

Es hozzáfogott a fordítás nagy munkájának. Néhány fejezetet Marosvécsen fordított, majd Targu Muresen Bissingen Erzsébet grófnő segítségével fejezte be az első kötetet. Ekkor már olyan kitűnően tudott magyarul, hogy marosmentiesen beszélő magyar környezetét minduntalan ő figyelmeztette, barátságos mosolygással, különböző nyelvtani hibákra. A második kötet fordítását már segítség nélkül, Angliában végezte el. Az egész fordítás mintegy fél év alatt készült el.

MIT ÍR A TIMES?

A „The Times Literary Supplement” (A Times irodalmi melléklete) április 19-iki száma hatalmas cikkben foglalkozik Kuncz Aladár „Fekete Kolostor”-ával, amelynek angol címe hú fordításban „Black Monastery”. Elejétől végig

ismerteti a könyv tartalmát és rendkívül melegen hangon ír a szerzőről. Akik az angol irodalmi és kritikai viszonyokkal tisztában vannak, azt mondják,

egyenesen rendkívüli dolog, hogy a mindenkor tartózkodó, szűkszavú, rendszeren gáncsoló angol lap ekkora terjedelemben foglalkozzék egy könyvvel, amely még hozzá „csak” fordítás.

A Times cikkéből az alábbi érdekes megjegyzéseket írjuk ki:

— Angliában biztosan nem engedték volna meg a foglyoknak, hogy korlátlan mennyiségben vásároljanak bört s ha a parancsnokot „kövér dísznőnek” nevezték volna, szigorubb eljárás indult volna ellenük, mint Franciaországban. Másrésztől azonban

nem bízunk volna 240 embert egy őrmester felügyeletére, a magunk pazarló módján ezeket költöttünk volna barakkokra, ahelyett, hogy lakhatatlan erődökbe zártuk volna be a foglyokat, az egészségtünyvi szervezést is tükéletes lett volna, holott az d'Yen szigetén igen rossz volt

s remélhetőleg nem adódott volna alkalom arra, hogy a tisztviselők a maguk zsebére megkurfitásák a foglyok kenyéradagját.

— Nyilvánvaló, hogy ez a könyv nem avval a szándékkal íródott, hogy vádirat legyen. Inkább lélektanai tanulmány... Valóban jelentős dokumentum. A feszült háborus légkörben, többé-kevésbé ugyanazon társaságban és egy ellenséges faj börtönőreinek felügyelete alatt eltöltött

Mese a nevető pénztárcáról

Írta: Török Sándor.

Az utcákon, közel a villamos megállóhoz, egy pénztárca feküdt. Kopott és lapos, kis patkótárca volt, imént esett ki egy katona zsebéből, aki a villamos után futott.

Néhányan elmentek mellette, észre sem vették. Egy ember újságot olvasva mendegélt, rá is lépett és nem látta meg.

Egyszerre a mellékutából egy rikkanes kanyarodott elő és meglátta. Már-már lehajlott érte, mikor a körút felől egy idősebb úr jött és az is meglátta. A rikkanes egyszerre csak úgy tett, mintha a cipőfűzőjét igazítaná s lehajlott a tárcá mellett, ám érezte magán az öregúr szemét és nem vette fel. De nem is ment tovább. A tárcá körül topogott és élénken a levegőbe bámulva fűtőrészett. Gondolta, majd csak elmegy az öreg. Am ugyanezt gondolta a másik is és ő sem ment el. Két-három lépést oldalgott a tárcá körül s erősen nézett kifelé a körútra, hunyorított a szemével és meregette a nyakát, mintha éppen ide várna valakit, meg nagy ravaszul csóválgatta is a fejét, hogy: ejnye, ejnye, pontatlanok az emberek és megnézte az óráját. Aztán levette a kalapját és zsebkendővel törölte a homlokát, mintha kisebb gondja nagyobb lenne, mint a rongyos pénztárca. De közben folyton rá-rápislogott.

GERTRUD LE FORT

A gettóból jött pápa

Ára 80 lei

Ijjas Antal fordítása.

Kapható: az ERDÉLYI LAPOK könyvostályánál.

fogság demoralizáló hatását sohase elemezték nála kitűnőbben, soha sok könyv íródtól már erről a tárgyról. Nagy szerepet játszik ebben a szerző egyénisége és élelműjsége.

„Kuncz Aladár általában nagyon nemes és mérsékelt, hangja csendes, véleménye méltányló és végtelenül szubtilis.

Humora is van s a legfurcsább, hogy ez mindvégig megmaradt...

De más angol lapok is hosszasan foglalkoznak a nagy munkával. Az „Observer”, a tartózkodó és hűvös angol konzervativizmus hetilapja, amely kritikája kapcsán egész oldalakat idéz a műből, arra a következtetésre jut, hogy

a „Fekete Kolostor a fogságról írott művek klasszikusai közé tartozik”.

Ralph Murrayról, a fordítóról azt írják, hogy „szerénytelenségből nem írta nevét az első lapra, a szerző neve alá, hanem csak a következőre. Kitűnő munkát végzett, prózája szép, erőteljes és színes”.

A HARMADIK ÉVFORDULÓ

Mialatt az angol fordítás száz és százmillió ember számára tette hozzáférhetővé Kuncz Aladár szépséges művét, mialatt valóságos divat lett Angliában a Kuncz neve és regénye kötelező olvasmány a művelt emberek számára, mialatt a fordítás előszava sokezer embernek meséli el az erdélyi magyar író tragikus, rövid életének történetét, mialatt készülnek a könyv német és másnyelvű fordításai, Kuncz Aladár erdélyi barátai csöndes és meghatott áhitattal áldoznak korán elhunyt, feledhetetlen barátjuk emlékének. Ugy érzik, hogy a komoly irodalmi világsiker, amely elsősorban jutott osztályrészül erdélyi magyar könyvnek.

Kuncz Aladár nemes ajándéka, fennkölt hagyatéka az erdélyi magyar irodalom génuszának.

Kuncz Aladár barátai minden évben, június 22-én, a tragikus halál évfordulóján vacsorán gyűlnek össze és úgy áldoznak a feledhetetlen barát és irodalmi vezér emlékének. Egyvalaki mindig beszédet mond az összejövetelen és Kuncz Aladáról emlékezik. Az ezévi harmadik szomorú évforduló, amelynek külön színt ad a „Fekete Kolostor” világsikere, egybeesik a marosvécsi írótalálkozó terminusával s ezért az emlékvacsora — minden valószínűség szerint — néhány nappal később lesz, hogy Kuncz Aladárnak azok a barátai, tisztelői is résztvehessenek rajta, akik Marosvécsen nem hivatalosak.

(d. j.)

Nemsokára egy asszony is meglátta a pénztárcát, majd kisvártatva, egy sárgakeztyűs, bambuszbotos fiatalúr, ők is megálltak. Az asszony a közeli kirakat elé cövekelte magát, a fiatalúr a hirdetési oszlopot tanulmányozta, de szemüket rajta tartották a pénztárcán, az alkalmas pillanatot várva.

Most jött még egy szemüveges ember, irattáskával a hóna alatt és ő is megállott. Elkezdett alá-fel sétálni a tárcá körül. Szemüvegét lelevette és megtörölgette.

Senki sem akart elmenni. A bambuszbotos fiatalúr jobbkezéről lehúzta a keztyűjét, hogy könnyebben és gyorsabban felemelhesse a pénztárcát, ha majd ezek elmentek.

Még rendre megállottak néhányan s nemsokára egész csöndület támadt a hirtvány kis pénztárca körül, amelynek gazdája már messze járt és valahol tán éppen most tapintott ijedten a zsebére.

Alá-felsétáltak és a levegőbe bámészkodtak az emberek, lesték a pénztárcát és lesték egymást, hogy vajjon a másik tudja-e már?

A pénztárca előbb elmosolyodott, de most már hangosan és csúfondósan nevette! — ő tudta miért — ám ezt persze nem hallotta senki.

Egy nagyon szigorú arcú, keménykalapos, igen igen magasalérű úr, szemöldökét felcolva, peckesen lépkedett a pénztárca körül.

Most egy kis kopasz ember jött sietve. Már-már átlépett a tárcán, az utolsó pillanat

Német-francia előzetes békekötés a Saar-vidék népszavazása felől

A Népszövetség tanácsa elfogadta a két nagyállam megegyezését. — A jugoszláv határsértések miatti magyar panaszt kedden tárgyalják

Genfből jelentik: A Népszövetség tanácsa hétfőn délelőtt rövid idejű zártülést tartott. Utána nyíltülés volt, melyen Aloisi báró, olasz megbízott felolvasta a saarvidéki népszavazás előkészítésére vonatkozó jelentését. Amint már korábban is közöltük, az előkészületekre vonatkozó megállapodások ama megegyezés alapján jöttek létre, melyet a kérdésben leginkább érdekelt két hatalom, Franciaország és Németország kötött egymással. A megegyezés lényege az, hogy Franciaország nem ellenzi a népszavazás napjának 1935 január 13-ára való kitűzését. Viszont Németország szavatolta, hogy az ellene szavazóknak nem lesz bántódása, s hogy ennek biztosítékául beleegyeznek a népszövetségi tanács külön bíraskodásába.

Az erre vonatkozó jelentés felolvasása után a Népszövetség hétfői főtanácsán még külön felszólalt Barthou francia külügyminiszter. E felszólalásban külön kiemelte, hogy a népszavazás idejét a németek által kívánt napra tűzték ki, s ennek fejében a német kormány kötelezettséget vállalt a szavazás terrormentes lefolyásáért. A francia külügyminiszter hangsúlyozottan utalt arra, hogy a két kormány között milyen nagy volt a békülékeny szellem. Ez is biztosítékul szolgál arra nézve, hogy bármi is lesz a népszavazás eredménye, az elintézt ügy megkönnyebbüléssel fogják arra visszatéríteni, s megtorlások nem lesznek az olyan szavazatok miatt se, melyek egyik, vagy másik nemzeti érzékenységét érinthetnék.

A tanácsülés tetszéssel fogadta a Barthou kijelentéseit, s hozzájárult a népszavazás ügyére vonatkozó előterjesztéshez.

Közvetlen tárgyalás kezdődik Jugoszlávia és Magyarország között a határsértések miatt

(Genf.) A Népszövetség tanácsülésének másik fontos tárgya a magyar kormány panaszja Jugoszlávia ellen a magyar-jugoszláv határon elkövetett erőszakoskodások miatt. Ennek a panasznak a tárgyalását keddre halasztották. A párizsi Havas-ügynökség genfi tudósítója úgy értesül, hogy Jugoszlávia a határsértések dolgában közvetlen tárgyalásokra hívta fel a magyar kormányt, s hogy a magyar kormány is hajlandó ezekre a közvetlen tárgyalásokra.

Eszerint a panasz elintézése előreláthatólag az lesz, hogy azt kiadják a két érdekelt kormánynak a további megegyezés megkísérlése céljából.

Német rendőrök maradnak a Saarvidéken. Tizenegymillió svájci frank a népszavazás költsége.

(Genf.) A Népszövetség hétfői tanácsülésén elfogadott saarvidéki megállapodás fontos részletei még a következők:

1. A tizenöt év előtt Saar-vidéken volt őslakos családok tagjai szavazatjoggal bírnak, ha azóta onnan el is költöztek. Viszont szavazatjoguk lesz azoknak is, akik az elmúlt tizenöt év alatt a Saar-vidék területén véglegesen

letelepült és illetőséget szerzett lakosok lettek.

2. Ha az állam, vagy annak szervei a szavazatok miatt megtorlással élnek, ezzel szemben az egyeseknek, akik áldozatoknak érzik magukat, két lehetőségük van az orvoslásra. Egyik az, hogy egy éven belül a Saar-vidéken létesített népszavazási bírósághoz fordulhatnak, amelynek pártatlansága külön biztosítva van. Másik lehetőség, hogy az érdekelt időbeli korlátozás nélkül a Népszövetség tanácsához fordulhatnak, amely vagy maga határoz előterjesztésük felől, vagy a hágai nemzetközi döntőbírószéket kéri föl ítélezésre.

3. A népszavazás területén a rendőri szolgálatot továbbra is a meglévő német rendőrség látja el. Továbbra is rendes körülmények között csak német rendőrség alkalmazható. Ha külső karhatalom válna szükségessé, ennek alkalmazása csak akkor lehetséges, ha a Saar-vidékre kirendelt kormányzókat erre fölhatalmazza a Népszövetség tanácsának az a hármass bizottsága, mely a népszavazás ügyét intézi.

4. A szavazás pénzügyi ellátása tekintetében a megállapodás az, hogy a költségekhez Németország és Franciaország 5-5 milliónyi svájci frankkal, a Saar-vidék közigazgatása pedig egymillióval járul hozzá.

Macedonok tüntetése Szófiában.

A macedoniai menekültek Bulgáriában minden évben május 28-án nemzeti ünnepet ülnek. Ez évben több, mint negyvenezer ember gyűlt össze Szófiában. A rendőrség azt az utasítást kapta, hogy egy esetleges zendülést csirájában fojtsa el, nehogy az külpolitikai nehézségeket idézzon elő. A macedonok izgatott hangulata mégis heves összecsapást idézett elő a tömeg és a rendőrség között. Az utcákat lovasrendőrök tisztították meg a zajongóktól.

ban, hirtelen meglátta s villámgyorsan lehajolt és felkapta. Kapzsi kicsi ember volt és nem tudott várni. Ha előbb látja meg, talán lett volna még négy-öt lépésnyi ideje, hogy gondolkodjon, lassítson és körülnézzen. Am hirtelen látta meg és keze gyors, előregörbülő mozdulatát már nem tudta megállítani. Most nézett csak körül, kezében a tárcával — zsebetenni már nem volt ideje — s valósággal körülvette, az ellenséges tömeg. Ott állt a gyűrűben, kezében a tárcával, olyan arccal, mint, aki valami titkos dolgot csinál sötétben és hirtelen rágyújtják a villanyt.

— Talált tárgy? — mondta a magas gallérú úr szigorúan.

— Iigen — hebegte a kapzsi szomorúan és elhúzva — viszem a rendőrhöz. Beszolgáltatam — és elindult a sarki rendőr felé.

Mentek utána a magasgallérú, a bambuszpálcsás, az öregúr, a rikkancs, az asszony és mind a többiek. Mentek utána nagy sietve és néztek kezében a tárcát. A kapzsi egyre jobban kihúzta magát, egyre gögösebben lépkedett s mire a rendőr elé ért, nagybúszkán állott meg előtte.

— Biztos úr, — mondta szilárdan — itt az utcasarkon ezt az erszényt találtam. Ezenel beszolgáltatam.

A rendőr bólintott.

— Nagyon helyes. Uraságod lesz szíves beidiktálni a nevért és a címét — a kapzsi meg-

mondta a nevért és a címét. — A talált tárgyról nyugtát adok.

— Köszönöm biztos úr! — mondta, harsányan a kapzsi.

— Csak előbb hivatalosan megállapítom minéműségét és tartalmát.

— Tessék parancsolni.

Valamennyien odahajoltak a rendőr kezéhez, aki előbb lehúzta fehér keztyűjét és zsebre vágta, aztán kinyitotta a nevető pénztárcát, amelynek legbelső rekeszében, egy nadrággomb ült, egy katonai nadrággomb.

— Tartalma egy darab katonai nadrággomb. — hirdette ki a rendőr.

A kapzsi gögösen mosolygott.

— Én nem néztem, mi van benne. Láttam, hogy talált tárgy, felvettem és egyenesen idehoztam. Polgári kötelességemet teljesítettem.

— Nagyon helyes, — bólintott a rendőr.

— Nagyon helyes, — bólintott a magasgallérú úr is — tiszta beszéd.

— Ugy van! — állapították meg lelkesen az asszony és a bambuszbotos — akármelyikünk is így cselekedett volna.

— Vannak lelkiismeretlen emberek, — fődította az idős úr, — akik képesek zsebetenni egy talált tárgyat, — mire mind csodálkozva rázták a fejüket, majd a magasgallérú azt mondta, hogy igen, a mai romlott világban előfordulhat ilyesmi.

Közben a rendőr egy noteszlapra felírta, egy darab használt állapotban lévő pénztárca,

tartalma, egy darab katonai nadrággomb. Megtaláló neve ez s ez, lakik itt és itt. A noteszlapot átadta a kapzsinak, aki meghatva mondott köszönetet.

— Na kérem, — oktatta a rendőr — a talált tárgy egy évig megőrzetik és esetleg jelentkező jogos és igazolt tulajdonosának átadják, egy év múlva pedig, ha addig nem jön érte senki, uraságod tulajdonába megy át, mert uraságod a becsületes megtaláló.

— Köszönöm szíves felvilágosítását — mondta a kapzsi magasra tartott fejjel. — Jónapot kívánok biztos úr — s elindult.

A többiek egy kis darabon velemetnek.

— A becsület szép dolog, — mondta a bambuszbotos.

— Becsület nélkül nem lehet élni! — állapította meg szigorúan a magasgallérú és általában majdnem megéjenezték a kapzsi, aki szerényen, büszke mosollyal ment elöttük. Az ünneplés tiszta és meleg volt, hiszen saját magukat ünnepelték a kapzsiiban.

A sarkon elváltak. A magasgallérú — mintegy mindnyájuk nevében — odalépett a kapzsihoz, bemutatkozott, gratulált és kijelentette, hogy vajha adna az ég még sok ilyen becsületes, derek polgárt a hazának.

Az emberek azután megelegedve és szívükben fenkölt érzésekkel eloszlottak.

A kapzsi boldogan és vidáman sietett el útjára. Hamiskás dalt dúdolt és jókedvében tenyerével a házak falát csapkodta.

II. Károly király trónralépésének ünnepségei

Június 8-án hivatalos ünnep lesz, II. Károly király trónralépésének emlékeztérére. Az ünnepségek sorrendjét a XVII. hadosztály parancsnoksága a következőkben közli:

I. Egyházi ünnepségek: a) 9 óra 30 perckor istentisztelet az összes felekezetek templomaiban; b) 10 óra 30 perckor ünnepi istentisztelet az ortodox és a görög katolikus székesegyházakban; c) 11 óra 20 perckor a csapatok díszfelvonulása az Egyesülési-téren. **II. rész:** Sportünnepségek a Hadosztály kertjében délután 5 órai kezdettel, a „Bihar” repülőgép beszerzési alapjának gyarapítására; a) lovasmutatók, a helyőrség lovas- és tűzrezredeinek közreműködésével;

b) altiszti karusszal; c) a helyőrség katonai csapatainak torna- és ritmikus gyakorlatai; d) nemzeti táncok; e) könnyű atlétika, zsákfutás, stb.; f) a katonai futbalcsapat és a CFR mérkőzése; g) tánc, konfetti-, szerpentin- és virágcsata, valamint egyéb meglepetések; h) amerikai posta, ünnepi királynő választása, fényképezések; i) a legszebb nemzeti jelmezek és a sportgyőztesek jutalmazása; j) peccenyestés és büffé a közönség számára; k) két katonai és egy jazz zenekar allandó közreműködése. Záróra hajnalban. A kerthelyiséget szépen kavicsolják és kivilágítják. Belépődíjak: személy-jegy 20 lei, diák-jegy 10 lei, alsó iskolák növendékei részére 5 lei. Este 9 órakor fátylas takaródó.

Dr Soós István interveniált a polgármesternél a kisebbségi tisztviselők állítólagos leépítése ügyében

Hétfőn délután dr. Soós István magyarpárti elnök megjelent Moşoiu Tiberiu polgármesternél és kérte a polgármestert, hogy azokkal a hírekkel szemben, amelyek a városi közigazgatási és üzemi tisztviselői alkalmazottak elbocsátásáról beszélnek, közölje, hogy mennyiben felelnek meg ezek a valóságnak. Kiemelte, hogy a legnagyobb méltánytalanság lenne ma, amikor lehetetlenség elhelyezkedni, a kisebbségi tisztviselőket kiténni állásból, ugyiszintén a legnagyobb igazságtalanság az is, hogy az üzemi munkánál dolgozó és csak fizikai munkát végző munkásoktól perfect román-nyelvű tudást kérnek. Kérte, hogy a polgármester hasson oda, hogy ezek a híresztelések, amennyiben alkalmasok arra, hogy a magyar közvéleményt állandó nyugtalanságba tartásák, megcáfoltassanak és hogy a leépítések kérdésében a legnagyobb fokú objektivitással és olyképpen járjanak el, hogy a szorgalmasan dolgozó kisebbségi tisztviselők és alkalmazottak leépítése mellőztessék. Moşoiu Tiberiu polgármester a legnagyobb jóakarattal hallgatta meg a Magyar Párt ügyv. elnökének

előterjesztését és kijelentette, hogy ámbár most 10 napig nem volt itthon, nem tudja, hogy az alatt milyen előkészítések történtek, de a költségvetés végleges megállapításánál jelen lesz és minden erővel azon lesz, hogy a leépítések elkerültesse, minthogy ő sem híve a munkanélküliség szaporításának. Teljesen osztja azon véleményét, hogy az üzemi fizikai munkát végző munkásoktól nyelvtudást követelni méltánytalanság.

A leépítések kérdésében remélhető, hogy sikerülni fog olyan intézkedéseket tenni, amely a közvéleményt meg fogja nyugtatni. Szóvártta még dr. Soós István a közvélemény nyugtalanságát a kaszárnya épületek átengedésével kapcsolatban, amire Moşoiu polgármester kijelentette, hogy ezirányban az időközi bizottság még nem határozott és alapos megfontolás után fog határozni.

Reméljük, hogy a polgármester jóakarata nyilatkozata meg fogja nyugtatni a közvéleményt.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület évi közgyűlése

Kedden reggel kilenc órakor nyitották meg a királyhágómelléki református egyházkerület évi közgyűlését a református leánygimnázium dísztermében. Sulyok István püspök imája vezette be a közgyűlést, majd dr. Thury Kálmán kerületi főgondnok tartott megnyitó beszédet. Erőteljes és színes szavakkal festette meg a mai világ anyagelvűség miatt csődbejutott képét. Mindennek az az oka, hogy nem tudnak a világnak egy mindent összefogó eszmét adni. Nem tudnak hitet adni a küzdő emberiségnek, ami pedig az egyetlen biztos menedék. Utána a püspöki jelentésre került a sor, amely két fontosabb részre oszlott. Elsősorban Csernák Béla esperes, egyházmegyei főgondnok elparentálta az egyházkerület halottait, majd Sulyok István püspöki tevékenységét méltatta. A második részt Karsanszky Kálmán tanügyi előadó jelentése tette ki. Főképpen a sátmari iskolákról beszélt, amelyeknek még most sincsen meg a nyilvánossági joga. Ennek oka igen sokban a vizsgadíjak túlmagas összege, amit az iskolák képtelenek megfizetni. A sátmari református gimnáziumra negyven ezer lei vizsgadíjat vetettek ki. Igen megnehezítik az iskolákban az oktatást a tulgyakorlati iskolatagoztatások is. Elismeri, hogy néha hibás az oktatás-módszer is, de a legcsúszkább egyéni hibáinkért is gyakran az egész iskolát teszik felelőssé. Ezeknek a sérelmeknek a megszüntetését egy felfolyamodásban fogják kérni a kultuszminisztériótól.

A közgyűlést tizenegy órakor félbeszakították és valamennyien átvonultak a templomba, ahol Sulyok István püspök harminchét lelkészt szentelt fel. Az óriási templomot zsúfolásig megtöltötte az ünnepelő közönség. Az urasztala helyen négyszögben elhelyezték a terdeplők kö-

zött helyezkedett el a püspök a papsággal. Közének, ima, Kiss Bertalan nemesveretű szép beszéde és dr. Szemethy Géza vezetése alatt a „Kálvin-Kórus” megkapóan hangulatos énekszámok után a felszentelendők felsorakoztak a templom közepén. Rövid ima után a püspök beszédet intézett fejükre, majd a térdreborult felszentelendőket fejükre tett kézzel áldotta meg. Ugyanígy fogadták az ifjú lelkészek az idősebb eszerek áldását is. Újabb ima és énekszámok fejezték be a magasztos szép ünnepséget. A felszentelt lelkészek névsora a következő: Bokor Sándor, Elek Gyula, Orth Imre, Kovács Zoltán, Ajtay Gábor, Kiss Géza, Kiss Bertalan, Kovács Sándor, Sás Kálmán, Szabó Lajos dr. Szakács Géza, Fucsar Gyula, Molnár Károly, Saja Sándor, Szendrei Dénes, Szties István, Barcsa Sándor, Kovács József, Spácz Árpád, Kádár Miklós, Kocsár Boldizsár, Magoss Árpád, Papp Zsigmond, Szabó Géza, Armos Zsigmond, Kupán István, Szabó Tibor, Diószeghy Károly, Kenyeres Lajos, Boros Ferenc, Liszky Kálmán, Patay István, Csépi Gergely, Lengyel József, Nits István, Gavallér Lajos, Kenéz János.

A közgyűlést szerdán reggel 9 órakor folytatják.

KRANE ANNA
MAGNA PECCATRIX
(Bűnbánó Magdolna legendája)
REGÉNY

Fordította:
IJJAS ANTAL

Ára 95 lei és portó.

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

* **Makacs székrekedés,** vastagbélkatarrus, puffadás, vértelődés, anyagcsere zavarok, sárgaság, aranyeres csomók, csipőfájás eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűvíz — reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve — rendkívül hecses háziszor.

ESTE KILENCÓRAKOR ZARNAK A FÜ-SZERÜZLETEK. A Fűszerkereskedők Egyesülete ülést tartott, amelyen a záróra kérdésével foglalkozott. A felszólalók valamennyien ragaszkodtak ahhoz, hogy az új zárórend a minisztérium által szabályozott formában lépjen életbe, vagyis délután fél 2-től fél 5-ig tartanak zárva a fűszer- és élelmiszerkereskedések, este pedig kilenc órakor zárjanak. Ezt a kívánságukat az ülésen írásba foglalták és elvitték a munkügyi felelősséghez, amelynek főnöke nyomban el is rendelte, hogy a fentjelzett üzletek zárórája így alakuljon.

Száztagu gazdaküldöttség a prefektus előtt. Dr. Bancila prefektusnál kedden délelőtt a bihormegyei gazdak száztagu küldöttsége tisztelt. Emlékiratot nyújtottak át, amely a rendelkezés ellenében időjárás miatt süttött gazdak inszéggel fenyegető helyzetét tárja fel és a segélyezési akció megindítását sürgeti. A prefektus nagy megértéssel fogadta a küldöttséget s ígéretet tett, hogy a gazdak érdekében a leghatásosabban közbenjár.

Előfizetőink szíves figyelmébe ajánljuk, hogy
a Püspök-lürdöbe
kedvezményes jegyek
a kiadóhivatalunkban már kaphatók.

Zeneelőadások a Regina Maria színházban. A Marcus-pár köré csoportosult zenekedvelők június havában sorozatos zenei-operaelőadásokat tartanak a Regina Maria színházban. A műsor a következő: Június 7-én nagy hangverseny operarészletekkel, zongorán kíséri Maczali Gabriella tanárnő. Június 9-én megy igen mérsékelt helyekkel Tib. Brediceanu falusi képe „A fonóka” — La Sezoare, ünnepi beszédet Jacob Lázár egyetemi tanár tart. Június 16-án előadják a Parasztecsületet és W. A. Mozart Bastien és Bastienet, 23-án a Bőregetet és 27-én Toscát. A zenekart Liviu Floru, a bucaresti Operától vezeti és a zenekari kíséretet a 85-ös gyalogezred zenekara látja el. Jegyek elővételben a színházi pénztárnál már is kaphatók, bérletjegyek az összelőadásokra leszállított áron előjegyezhetők. Részletes műsort utólag közlünk.

ERKÖLCSI BIZONYÍTVÁNYOK. Az oradeai ügyészség az érdekeltek tudomására hozza, hogy erkölcsi bizonyítványt csak hétfőn és pénteken délelőtt állítanak ki.

* **Vendéglői bérlet.** Az Oradeai „Katolikus Kör” elnöksége pályázatot hirdet a tulajdonát képező vendéglő, tekepálya és kerthelyiségeknek azonnal megkezdhető bérletére. Írásbeli ajánlatok folyó évi június hó 15-ig adhatók be a Kör háznagyi hivatalában, ahol a közelebbi feltételek is megtudhatók. Elnökség.

BEKULDOTT HIREK

Az összes Szivgárdisták Jézus Szíve ünnepén június 8-án, reggel 8 órakor az olasz plébánia templomban nagy közös engesztelő szentáldozást tartanak. Egyben az Immaculata zárda Szivgárdája zászlószentelési ünnepélyét tartja. Testvéri szeretettel kérjük a k. szülőket és felnevelőket, hogy minél nagyobb számban csatlakozzanak a gyermekszívek e lélekelmő, szép ünnepségéhez.

BTC kirándulás Lillafüredre. A Bihari Turista Club nyolcnapos kirándulást rendez Magyarországra. Indulás július 1-én, vasárnap reggel 6 órakor Oradeáról. Erkezés Debrecenbe a délelőtti folyamán. Aznapi város megtekintése, fürdő a melegvízi uszodában. 2-án Hortobágy, a cifra ménes megtekintése, fürdés és csolnakázás a Tiszában. Erkezés Gyöngyösre délután 6 órakor, 8 óráig a város megtekintése. Alvás a Kékes (Magyarország legmagasabb hegycsúcsa) tövében fekvő gyöngyüri Mátraházban. 3-án Mátra szanatórium és Kékes-szálló, Parád-fürdő. 4-én Eger, 5-én aggteleki ceppkőbarlang, 6-án Lillafüred, 7-én Tapolca-fürdő, 8-án Tokaj, a világhírű Eszterházy borpincészet megtekintése. Nyíregyháza, Debrecen, este 7 órakor Oradea. Az utat párnázott ülésű, kényelmes teherautón tesszük meg. Az ülések számozottak, amit a jelentkezés sorrendjében osztunk ki. Az utazáshoz egyéni-kénti (családonkénti) érvényes utlevél szükséges. A viteldij vizummal együtt 670 lei. BTC tagoknak 570 lei. A kirándulásra jelentkezni legkésőbb június 15-ig lehet, a BTC irodában, Strada I. C. Brătianu 1., délelőtt 11-től 1-ig, délután 6-8-ig.

Tanácskoznak a kisantant külügyminiszterei

Genfből jelentik: A kisantant állandó bizottsága kedden Benes csehszlovák külügyminiszter elnöklete alatt értekezletet tartott, amelyen mindhárom kisantant-állam külügyminisztere résztvett. Az értekezlet tárgya annak a megállapítása volt, hogy a kisantant milyen magatartást tanúsítson a leszerelés kérdésében.

Egyidejűleg megbeszéléseket folytattak a június közepén Bucuresztben tartandó kisantant konferencia előkészítéséről is.

Török Ferenc ügyében új tárgyalás lefolytatására utasította a törvényszéket a tábla

Tg.-Mures. Saját tud. Nagy érdeklődés mellett kezdődött meg kedden reggel 9 órakor az itteni táblán Török Ferenc v. országgyűlési képviselő (Eneul-Mare) plébános igazgatói pörének tárgyalása. A táblai tanács Radicescu elnöklete alatt, Muntean és Clinescu tagokból állott. A vádat Avralescu főügyész képviselte, míg a védelmet dr Gyárfás Elemér és Szörcey Lajos látták el.

Dr Gyárfás Elemér félérás, nagyszerűen felépített védőbeszédében behozta a vád tarthatatlanságát. A templom és a kocsmákkal való harcából keletkezett az egész — mondta többek között. — Török Ferenc, mint jó pap, távol akarta tartani híveit az ivástól, a kocsmába járástól, mert ott csak a baloldali eszméket és a kommunizmus igéit szivhatták magukba. Két perrendi kifogással is élt. A mercurea-ciuci törvényszéki tárgyalás folyamán ugyanis a törvényszék nem adta meg még dr Abraham József védő kérésére sem a vádlottnak az utolsó szó jogát. Dr Abraham József emiatt eltávozott és a törvényszék a védő távollétében tartotta meg a tárgyalást. Dr Gyárfás Elemér ezenkívül kérte a bizonyítás kiegészítésének elrendelését is.

A táblai tanács hosszas tárgyalás után helyt adott a perrendi kifogásoknak, megsemmisítette a törvényszék ítéletét (5 évi börtön és 10 évi hivatalvesztés) és utasította a mercurea-ciuci törvényszéket új tárgyalás lefolytatására.

Ügyvédek harca egy közjegyzőségért. Targu-Mures. Saját tud. Erdekes bonyodalom alakult ki az itteni közjegyzők között. A legutóbbi időközi tanács kiegészítése alkalmával dr Stoina Petru közjegyző is szerephez jutott, az időközi bizottság alelnöke lett. Most beadványban kérték az igazságügyminisztert azok a román ügyvédek, akik közjegyzői kinevezéshez szeretnének jutni, hogy a ma is érvényben levő 1874. évi közjegyzői törvény 33. szakaszának 5. §. értelmében irassék ki a pályázatot a dr Stoina Petru által betöltött közjegyzőségre, mert az de jure megüresedett akkor, amikor a törvény egyenes rendelkezése ellenére dr Stoina közigazgatási tisztséget vállalt.

Korpás a feje? Kopaszodik? Hull a haja?
használgon **Floreal hajszeszt!**

1 üveg ára 60 lel.

Vezérképviselő: DROGERIA „CENTRALA, Oradea. Telefon 6-56.

A leszerelési értekezlet elnöksége nagy gondok között

Ismét elromlott a bizakodó hangulat. — Három formula a megbeszélések további céljairól. Az angol kiküldött céltalannak tart minden további értekezletet

(Genf.) A leszerelési értekezlet elnöksége hétfőn délután ülésezésbe kezdett. A megbeszélés arra irányult, hogy a szerdán folytatandó főbizottsági ülésen milyen módon segítsék elő a leszerelési probléma megoldását.

Tudvalevő, hogy két, sőt három formula is áll előtérben, amelyek szerint a további tárgyalások elindíthatók volnának. Ezek közül a semleges államok javaslata, amit Sandler svéd külügyminiszter terjesztett elő, külön bizottság kiküldését javasolja, mely a fegyverkezések alászállítása révén megvalósítaná az egyenjogúságot minden államra nézve. (Tulajdonképpen ez a Mac-Donald javaslata lényege is.) Ugyancsak a semlegesek szerint egy másik albizottság a biztonság kérdését tárgyalná meg, de ismét a fegyverkezések általános korlátozásából kiindulva s a fegyvergyártások és kémiai szerek bizonyos fokú tilalmazását valósítva meg, illetve evégett általános ellenőrzést rendszeresítve.

A másik formula az oroszoké, hogy legyen állandó béketárgyaló értekezlet, amely necsak a háborúk befejezésével működjen, hanem éppen a háborúk megelőzésére szolgáló közös eljárásokról tárgyaljon. Azonkívül a megnevezési egyezmények rendszerét ajánlják az oroszok. Ez lényegében a fegyverkezések mértékét érintetlenül hagyja. Az állandó békeértekezlet terve viszont a Népszövetség helyébe valami nagy versenytársat hozna, de lehetővé tenné Amerikának, Németországnak és Japánnak, hogy eddigi álláspontja sérelme nélkül ezen az új világertekezleten résztvehessen.

A harmadik formula a törököké, illetve a Balkán-egyezmény aláíróié. Ez rokon az orosz javaslattal annyiban, hogy a szomszédos államok kölcsönös védelme rendszerével magának a fegyverkezésnek a kérdését érintetlenül hagyja.

A franciák a három formula vetélkedésén keresztül azt látták meg, hogy abban mindegyikben nagy szerepe van a „biztonság” kérdé-

sének, vagyis a francia álláspont iránti figyelemnek. Ezen az alapon szeretnének közhangulatot csinálni s elvben a németeknek a fegyverkezési egyenjogúságra való óhaját elmosni. Ezt a taktikát viszont Anglia és Olaszország nem tartja komolynak, s a semlegesek is úgy érzik, hogy ami közvetítő hajlandóság van bennük a „biztonság” és „egyenjogúság” ellentétei közötti áthidalásra, azt az orosz-török biztonsági javaslattal csak kijátszodják.

A vasárnap mutatkozó kiegyező hangulatok így megint csalódások felé hanyatlottak.

Henderson elnök a hétfői elnökségi értekezleten kifejtette, hogy az őszinte, megalapozott és eredményre vezető tárgyalások érdekében okvetlenül szükség van Németország jelenlétére. Henderson tehát a főbizottság elé azt a javaslatot kívánja terjeszteni, hogy függeszse föl bizonyos ideig további tárgyalásait, s adjon az elnöknek megbízatást a Berlinbe való utazásra és Németország visszahívására. E visszahívás sikere érdekében a németek egyenjogúsági követelményeire nézve is az 1932. évi december 11-iki elvi megegyezést föl kellene újítani, illetve e fölújítás kijelentésére Hendersonnak felhatalmazást kellene adni.

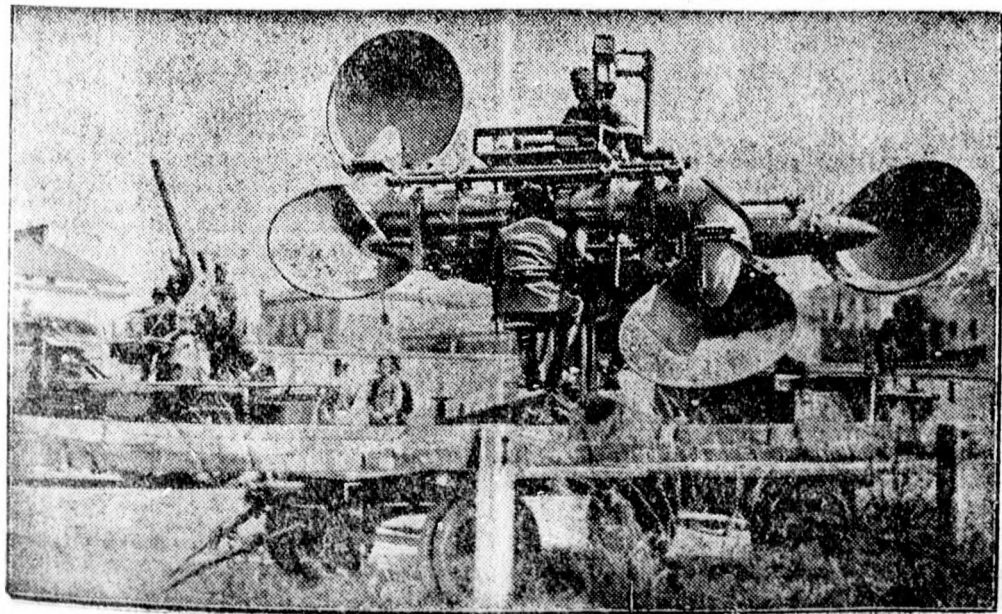
Henderson után Barthou francia külügyminiszter fejtegette, hogy nem látja okát, vajjon miért kellene Hendersonnak Berlinbe mennie. A Saar-vidék kérdésében létrejött legutóbbi egyezmény is bizonyítja, hogy Genfben is lehet egyezkedni. Eppen azért Barthou az elnapolás ellen van.

Sandler svéd külügyminiszter a biztonság megvalósítását az igazi leszerelésben látja, tehát a biztonsági kérdés külön kiélezését nem tartja helyesnek. A leszerelés eredeti elvéhez való visszatérés érdekében az albizottságok kiküldését tartja szükségesnek. Dawis amerikai megbízott is azt fejtegeti, hogy Németország nélkül minden további tanácskozás hiábavaló.

Igen erősen hatott az angol megbízottnak, Eden lordnak a felszólalása. Ő egyenesen azt mondotta, hogy a leszerelési értekezlet minden további folytatását céltalannak látja.

Londonból jelentik: Az angol sajtó szerint Genfben a helyzet erősen romlott az utóbbi napokban. A lapok egyöntetűen azt hangoztatják, hogy Németország részvétele nélkül nem lesz eredmény. Genfi értesülés alapján azt is írják, hogy Olaszország is visszavonul a leszerelési értekezleten való részvételtől.

Az éhség erőszakoskodásra kényszerítette a szlovenszkói munkanélkülieket. Nyitráról jelentik: Az itteni kerületi bíróság most ítéltetett husz felsőnyitrai munkanélküli felett, akik a vádirat szerint a múlt év októberében rátámadtak Luprich József községi bíróra és azt követelték tőle, hogy osszon szét közöttük ingyen élelmiszerutalványokat. A munkanélküliek agyonütéssel fenyegették a bírót, sőt az esti órákban behatoltak a bíró házába, aki kénytelen volt elmenekülni a lázongók elől. A bíróság előtt a vádlottak csak azt ismerték be, hogy arra kérték a bírót, hogy hívja össze a munkanélkülieket segélyező bizottságot. A bírót nem bántották és nem is fenyegették. Ezzel szemben a bíró és a kihallgatott tanúk terhelően vallottak, mire a bíróság valamennyi vádlottat fejenként kéthavi feltételes fegyházbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

Repülőtémadások ellen védekeznek Ausztriában.

St. Pöltenben kísérleteztek ezzel a „mesterséges fül”-nek elnevezett gépszerkezettel, amely a közeledő repülőgépek hangját közvetíti már akkor, amikor a repülőgép még nem látható. Háttérben egy repülőtémadást elhárító ágyú.

1134 június 6. — 1934 június 6.

Szent Norbert, a Premontrei Rend alapítójának nyolcszázéves jubileuma

Ma elsősorban a premontrei rend tagjai, akik Európában, Észak- és Dél-Amerikában, Afrikában működnek, egyet gondolnak és érznek: *meghódolnak alapítójuknak lelki nagysága előtt és ennek erkölcsi értékeit kiárasztják a velük együttérző hívők seregére.*

Nem lehet e rövid megemlékezésben az egész Szent Norbertet adni, csak néhány mondatban jellemezzük hivatását és egyéniségét.

Szent Norbert történelmi egyéniség: ami Szent Bernát Franciaországban, az Szent Norbert Németországban, Szent Norbertnek elsőrangú szerepe volt abban, hogy Németország II. Incét elismerte törvényes pápának, Lothár császárt is megnyerte neki s ezért ennek ügyét az 1130. évi würzburgi birodalmi gyűlésen győzelemre segítette. A pápa és a császár között Szent Norbert közvetített és a találkozást létrehozta.

Történelmi jelentőségű, hogy a pápai követ vezetése mellett tanácskozó előkelőségek Szent Norbertet választották meg magdeburgi érseknek is, a pápai követ ráparancsolt, hogy a megválasztást elfogadja és a krónika szerint néhány héttel utána a papság és a nép maga is újra megválasztotta 1126 július 18-án, 46 éves korában. A magdeburgi érseknek hivatása volt, hogy a vendek közt a kereszténységnek támasztó fala legyen, erre és a papság lelkének újjáteremtésére Szent Norbertnek meg volt a szellemi és erkölcsi rátermettsége.

De sokkal szebb és épületesebb Szent Norbertnek nagy lelki átalakulását tanulmányozni, hogyan lett a császári udvar kedvelt egyéniségéből apostol, a nagy javadalmak és családi birtokok tulajdonosából szegény szerzetes és szents a premontrei rend alapítója. Pünkösdi lánggal telt szónok volt, aki pl. Speyer városában a birodalmi gyűlés tagjai számára mondott beszédében a fejedelemtől, az alattvalóktól, az Egyháztól, a papságról úgy beszélt, hogy a királyt és a jelenlevő fejedelmeket meghódította és úgy néztek rá, mint aki a kor viszonyait és a teendőket éles szemekkel tekinti át, tehát a tanácsa erkölcsi érték.

Elragadó egyéniség volt mint szerzetes, akiben a szigorúság és a nyájosság, önfegyelm és kedvesség művészi összhangban egyesült, szenvedéllyel szerette az önkényes szegénységét és ezért szenvedéllyel tudott égni a lelkéért.

Az apostoli lelkek édes testvére lesz mindig a karitás. Szent Norbert se tudott elképzelni nagy lelket, áldásos apostoli tevékenységet, anélkül, hogy a szegényekről, zarándokokról, hontalanokról nem gondoskodott volna. Premontreben a bejáratnál, amelyet ma is Szent János kapunak hívnak, intézményt emeltetett betegek, idegenek, zarándokok, vendégek, a környék szegényei számára, akikről való gondoskodását szükség idején különös áldozatkészséggel mutatta meg.

De az erdélyi katolikusokat különösen megragadhatja az a gondolat, hogy még a Szent Norbert életében, az 1134-ik esztendő előtt, az akkori Váradon már lepetelepdedtek az ő rendje tagjai. A Körös oldalán éltek az ő premontreiek, itt imádkoztak, dolgoztak, foglalkoztak a lelkekkel. Az itt, Szent Norbert életében megalakult, Szent István első vértanúról elnevezett váradhegyfoki apátság volt a középkori Magyarországon élő premontreiek központja. II. Jakab prépost ide hívta össze pl. 1294-ben az egyetemes káptalant. S mikor elmegyünk az oradeai premontrei templom elé, amelyből oly lélekemelően hangzik ki a hívők éneke, amikor látjuk, hogy az Oltáriszentség, Szent Szív, Szűz Mária tisztelete oly elevenen hullámszik a finom párkányzatú templomban

s mikor látjuk a hívők tömegét a gyóntatószék és az Ur asztala körül, akkor érezzük, hogy Szent Norbert lelke 1934 június 6-ára feltámadt, ami a jubileumnak annyi erkölcsi tartalmat és szépséget ad. A premontrei rend, amely annyi viszontagságot élt át: tatárok dúlását, vallásújítás szenvedélyeit, a török hódoltságot, forradalmakat és a világháborút, újjászületik a lelkek nemes, pasztorális nevelésére és ez mutatja meg, nyitja meg a rend történetének új korszakát.

Ezek a gondolatok a legnagyobb tisztelet és minden jó kívánságot keltenek fel bennünk a rend iránt, különösen ha rágondolunk

Nyolcmillió leit sikkasztottak el az államtól a turdai osztálymérnökség tisztviselői

Cluj-i üzletvezetőségi tisztviselők is részesültek az összegekből.
Az öngyilkos Goró Ferenc — mégis bűnös volt

Cluj. Saját tud. A turdai nagy panama vizsgálata már Clujra is kiterjedt és amint többiben jelentettük olvasóinknak, az itteni pályafenntartási személyzet és üzletvezetőség tisztviselői közül is többet letartóztattak. A turdai és cluj-i letartóztatottak harmincnapos vizsgálati fogságát a törvényszék és tábla is jóváhagyta. *Ujabb letartóztatások minden percben várhatók.*

Amint Dumitrescu bíró, a turdai törvényszék vizsgálóbírója kiderítette s amint az a cluj-i ítéletábla előtt is szóba került, a turdai osztálymérnökség közel nyolcmillió lejtel károsította meg az államot. A nagyarányú csalást úgy követte el az osztálymérnökség személyzete, hogy a fiktív munkások egész tömegét szerepeltette listáján, akiknek rendes havi fizetést utaltatott ki a cluj-i üzletvezetőségtől. *A hatalmas panamába az osztálymérnökség egész személyzete be volt avatva, minden gépiróhisasszony tudott a dologról, sőt a cluj-i üzletvezetőségi tisztviselői, akik a számadások ellenőrzését végezték és a kiutalásokat eszközölték, szintén részesültek az illegális jövedelemből.*

Goró Ferenc szerepe.

Goró Ferenc főmérnök szerepét először nem látta tisztán a vizsgálat. A köztisztletben álló főmérnökről, akit mindenki becsületesebb zsidóembernek tartott s a zsidó kaszinó elnökeül is választott, senki sem tudta elhinni, még a legkisebb törvénytelenéget vagy visszaélést sem. Az első napokban a vizsgálat is azt hitte, hogy legfeljebb gondatlan ellenőrzéssel lehetett volna vádolni Gorót, akinek tönkrement idegei nem bírták a vizsgálat hercehurcáit és — inkább a halálba menekült.

Ma már azonban olyan színben kezd fel-

hogy hány nemzedék kapott tanítást vallás és nemzetiségkülönbség nélkül a premontrei rend egykori váradai gimnáziumában. Eppen ez a körülmény teszi június 6-át ma is különösen kedvessé. A rend Urnap nyolcada és a Szent Szív ünnepe miatt a liturgia teljes fényével nem ünnepelheti Szent Norbert halálának évfordulóját, hanem jul. 11-én fogja a jubileumot megtartani elmélkedésekkel, szentbeszédekkel, szentségkítéssel és Szent Norbert ereklyéjének tiszteletével, aminek részletes programját közölni fogjuk. De azért június 6-án is lesz megemlékezés. Ekkor lesz ugyanis azoknak a diákoknak a találkozója, akik 55 évvel ezelőtt, 1879-ben érettségiztek a váradai premontrei főgimnáziumban. Június 6-án d. e. 10 órakor a premontrei templomban hálaadó istentisztelet lesz, amelyet Imrik S. Zoltán pápai prelátnak fog bemutatni. Az evangélium utáni szentbeszédben az immár hetven éven túli öreg diákok előtt Szent Norbertől lesz megemlékezés. Bizonyára a hívők serege is buzgó lélekkel odagyülekezik s úgy fogja emlékeztessé tenni ezt a benső ünnepet, amelyen minden mennyei és földi áldást kérünk az egék Urától a premontrei rendre és tanítványaira.

tünni a dolog, hogy Goró Ferenc bűnösségét aligha lehet többé kétségbe vonni. Bugnariu számvetőszt megörtén vallotta be, hogy ő is részes a panamában:

— A visszaélések évek óta folynak, — mondotta a vizsgálóbíró előtt, — a megboldogult Goró főmérnök úr hetven százalékot kapott a csalással szerzett milliókból. A fennmaradó 30 százalékból én kaptam a legnagyobb részt, a többit megosztottuk az osztálymérnökség tisztviselői, gépirói és a cluj-i üzletvezetőség ellenőrei között.

A vizsgálat megállapította, hogy Goró Ferenc szakácsnéja, szobalánya és minden alkalmazottja ott szerepelt munkásként a CFR pályafenntartási és osztálymérnökségi osztályának listáján és rendes havi fizetést kapott, amely összegeket Goró Ferenc vett fel. Goró főmérnök ezenkívül házának egy szuterén helyiségét is kiadta bérbe a vasutnak, havi — hatezer lei bérösszegért.

Bűnügyi zárlat.

A törvényszék bűnügyi zárlatot rendelt el Goró Ferenc teljes ingatlan és ingó vagyonára. Az öngyilkos főmérnöknek gyönyörű nagy háza és vagyontörő lakásberendezése volt.

A megítélt főtisztviselő ártatlan családja, felesége és két gyermeke iránt általános részvét nyilatkozik meg. Goró főmérnök ismerősei és barátai előtt ma is megfellebbezhetetlen titok, hogy a tekintélyes, feddhetetlennek ismert, minden kulturügyért lelkesedő ember hogyan volt képes éveken át ilyen sötét üzelmeket folytatni.

A bűnügy letartóztatottjai már teljesen megtöltötték a turdai fogház celláit, úgyhogy a „közönséges” betörőket és tolvajokat a szabad ég alatt tartják, az örök felügyelete alatt.

Az I. kötet január—március,
II. kötet április—június,
III. kötet július—szeptember,

IV. kötet október—december
hónapokra eső életrajzokat
foglalja magában.

MEGJELENT
Schütz Antal
egyetemi tanár szerkesztésében négy kötetben

Az új, teljes Szentek élete

A kb. 1400 lapra terjedő, négykötetes munka ára:

1. Szép papíron, fűzve	360 lei.	
2. Félvászonkötésben	480 .	
3. Lilaszínű, egészvászonkötésben, aranyomással	540 .	
4. Igen finom, vastag könyvpapíron, barna selyemfényű vászonkötésben, dús aranyozással	720 .	Részletfizetést kedvezmény is kapható.
5. Barna luxusbőr-kötésben, dús aranyozással	1020 .	

Megrendelhető az „Erdélyi Lapok” könyvosztályánál.

HIREK

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal
Oradea, Strada Regele Carol II. 5.
 ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy óra 70 lei.
 Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.
 Csak a választékos magánlevelekre válaszolunk.

Zürichi-zárlat. Párizs 20.31, London 15.50, Newyork 307.87, Brüsszel 71.90, Milánó 26.63, Madrid 42.05, Amszterdam 208.50, Berlin 119, Bécs 72.97 (57.35), Prága 12.81, Varsó 58.05, Belgrád 700, București 305.

Tagavatás Szent Ferenc III. rendjében. Timisoara. Saját tud. Dr. P. Vitéz Berárd radnai szentferencendi házfőnök sorra látogatja most a bányási helyeket, amelyeken Szent Ferenc III. rendje működik. A házfőnök a látogatással kapcsolatban legközelebb újra is szervezi az alakulatokat és a tagavatásokat eszközli. Vasárnap Jimboleana járt, ahol Csik Antal káplán az igazgatója az alakulatnak. Hatvan tagot számlál ez, akiket most a házfőnök felavatott.

A kormány és a bukovinai prefektusok tanácskozásai. Bucuresti. Saját tud. A miniszterelnök és a kormány többi tagjai ma este Csernovitzba utaznak, ahol szerdán értekezlet lesz Bukovina prefektusaival. Csütörtökön visszatérnek a fővárosba.

Esperesi kinevezés. Carei. Saját tud. Berényi Mátyás crasnai római katolikus plébánost Fiedler István megyéspüspök tb. esperessé nevezte ki. Berényi Mátyás hosszú időn keresztül a carei kegyesrendi társház lakója volt és mint kegyesrendi tanárt 1927-ben bízták meg a crasnai plébánia vezetésével.

Letette az esküt Sátmar megye új prefektusa. Saját tud. Egy még szombaton késő délután érkezett belügyminiszteri távirat, váratlanul és minden indoklás nélkül felmentette a látását dr. Nistor Aurél vármegyei prefektust és helyébe dr. Pogacias Joan eddigi subprefektust nevezte ki Sátmar megye prefektusává. Az új prefektus, aki elsőrendű jogász és közigazgatási ember s aki az egész megyében nagy népszerűségnek örvend, a szokásos ünnepélyes formák között már le is tette a hivatali esküt Erdős Ferenc törvényszéki főnök kezébe.

Szigoruan büntetik a párbajozást. Bucuresti. Saját tud. A büntetőtörvénykönyvet egységesítő bizottság a párbajvetségről szóló 301-ik szakaszt úgy szövegezte, hogy aki valakit párbajra hív, tekintet nélkül arra, hogy elfogadták-e a kihívást, egy hónaptól 3 hónapig terjedhető elzárással és kétezertől tízezer leig terjedhető pénzbírsággal büntetik. Ugyanez a büntetése annak, aki elfogadja a kihívást, még akkor is, ha a párbaj nem történt meg.

A sovatai fűrdővonat a hűvös időjárás miatt csak június közepétől közlekedik. Diciosanmartin. Saját tud. Megirtuk, hogy a sovatai fűrdővonatot a menetrendtől eltérően nem állították be május 15-én, hanem június elséjére halasztották az indítást. Most újból arról értesülünk, hogy a Sovata körüli hideg napok miatt a vasut-igazgatóság újabb két héttel elhalasztotta a vonatpár közlekedésének megkezdését, egészen június 15-ig. Addig csak a Blajról reggel 6 óra 15 perckor és délután 5 óra 30-kor induló vonatokkal lehet a Küküllőmentén Sovatára utazni. E vonatok, amelyekhez közvetlen fővonali kocsit csatolnak, délelőtt 10 óra 45, illetve este 9 óra 50 perckor érkeznek Diciosanmartinon keresztül Sovatára.

Letartóztatták a cluj-i opera felügyelőjét. Saját tud. Hétfőn este a rendőrség letartóztatta Romanovszky Sándort, a Román Opera felügyelőjét. A vizsgálat megállapította, hogy a bucaresti filharmonikusok koncertjén olyan jegyeket adott el, amelyek régebbi előadásról maradtak vissza. A elszámolásnál kint, hogy 1200 lei differencia van. Az a gyanu, hogy már régebben folytatta üzletét. Átadták az ügyészségnek.

Az érdekelt előfizetőink szives figyelmébe. Felkérjük t. előfizetőinket, hogy hátralekös és esedékes díjaikat címünkre átutalni sziveskedjenek, nehogy lapunk küldése ennek elmulasztása esetén, akadályba ütközzék.

A katolikus oktatás terjedése Kínában. A Lilleben megjelenő „Leunesses du Monde” című kitűnő francia katolikus hetilapban olvassuk, hogy a francia jezsuiták által igazgatott tsien-tsin (Kína) katolikus egyetem milyen érdemes eredményeket ért el a kínai katolikus fiatalok főiskolai nevelése terén. Az egyetemnek most új fakultás alakult a felsőbb kereskedelmi és ipari ismeretek számára is. Az egyetemnek 540 hallgatója van és ezek most új katolikus diáklapot adnak ki „Tao Kouang” (Fiatalok utmutatója) címmel, kínai nyelven. Virágzó állapotnak örvend a pekingi katolikus egyetem is, amelynek ebben az évben 550 hallgatója van. Ezen az egyetemen ugyancsak francia szerzetesek adnak elő.

Negyvenszázalékos bukás egy liceumban. Bucuresti. Saját tud. Az alexandriai „Alexandru Ghica” lecium tanulóinak 40 százalékát osztályismétlésre utasították.

Titulescu hazajön Genfből. Bucuresti. Saját tud. Tatarscu miniszterelnök telefonon beszélgetett a Genfben tartózkodó Titulescival, aki kijelentette, hogy csütörtökön érkezik haza.

Erősítik a Maros gátjait. Aradról jelentik: A folyamernökség már minden készüléket megte, hogy a Maros partjait, amelyet a két év előtti árvíz összerombolt, kijavítsa. A város már intézkedett és Macalacától a családi erdőig nyolc helyen végzi el a mérnöki hivatal a partbiztosító munkálatokat.

Különvonatok június 8-ára. Timisoara. Saját tud. Június 8-át, Károly király visszatérésének napját tudvalevően nagy fényűző ünnepként, az is tervezik, hogy az ország összes primárjai — polgármesterei és községi bírái — megjelennék a bucaresti ünnepségen és elvonulnak a király elé. A timisoarai forgalmi felügyelőség erre való tekintettel két különvonatot indít Bucurestibe. Egyet Aradon és egyet Orsován át. Ezek a vonatok csak a primárok rendelkezésére állnak.

Anghelescu ploesti ügyész halálos autóbalesete. Bucuresti. Saját tud. A buresti Kiseleff-uton hétfőn délelőtt halálos végű gépkocsiszerecséltenség történt. Anghelescu ploesti ügyész feleségével autón igyekezett a fővárosba. A gépkocsit Alexiu ügyvéd vezette. Egy órákor, amikor a Kiseleff műútra értek, hirtelen vihar támadt s ezért Alexiu ügyvéd fokozott sebességgel haladt. A vihar egy letört galyat dobott az út közepére, amiért a kocsivezető hirtelen megakart állítani az autót. A lökés következtében Anghelescu ügyész kirepült a gépkocsiból és fejével egy fához vágódott. Kórházba szállították, ahol délután 5 órákor meghalt.

Lőrinczy Mózes ügyében megkezdtek tárgyalást. Cluj. Saját tud. A törvényszék kedden délelőtt tárgyalta Lőrinczy Mózes betétkönyvhamisítási bűnpörét. Tettestársaként szerepelt Győri Viktor, míg Lenghel Alexet magánokirat hamisítással és Bodnár Bélát csalárd bukással vádolták. A beidézett hatvan tanu közül huszonkettő hiányzott. Pastia ügyész mégis azt kívánta, hogy tartásuk meg a tárgyalást, ő eltekint a tanuk kihallgatásától. A tárgyalás megtartását a védők is kérték, csak azt kötötték ki, hogy a hiányzó tanukat is hallgassák ki, ha másképp meg nem jelennek, elővezetés útján. Az elnök elfogadta ezt az előterjesztést, annál is inkább, mert amint kijelentette, a tárgyalás el fog tartani legalább egy héttel. Lőrinczy Mózes vallomása több mint egy óráig tartott. Beismerte a betétkönyvek hamisítását, de hangsúlyozta, hogy saját céljaira egyetlen fillért sem fordított, hanem a bank különféle vállalkozásaiba fektette a pénzt, amelyek megbuktak és így a pénz elveszett. A tárgyalás folytatását délután négy órára halasztották.

Másfélvi fozház gyilkosságért. Sätmar. Saját tud. Vasile Joan, Trifan Joan és Dobras Joan comorzaui legények 1934 január 30-án este bementek Florea Joan kocsmájába egy ital pálinkára. A kocsmáros társa Bene Vasile nem szivesen szolgált ki a részeg legényeket, akik erőlyesen követelték az italt. Éjjel felé Florea kocsmáros felszólította az ivókat, hogy távozzanak, mert záróra van. A legények rövid szóváltás után üvegeket, székeket kezdtek hajigálni a kocsmáros és társa felé, miközben a lámpát is leverték. A verekezés sötétben is folytatódott s ekkor Bene Vasile kezébe egy kapa akadt, amellyel nem nézte, hogy hová sujt. Az ütés Trifan Joant találta, aki vérző fejjel kitémolygott az udvarra, ahol Bene négyszer belevágta a kapát. Trifan másnap belehalt sérüléseibe. Bene Vasilet pedig a csendőrség letartóztatta és beszállította a sätmari ügyészségre, ahol halált okozó súlyos testi sértés miatt vádat emeltek elene. A törvényszék most tárgyalta Bene ügyét s nem fogadta el a vádlott védekezését, hogy önvédelemből ütötte le Trifant. Bebizonyítottak látták a vádat és Bene Vasilet másfélvi börtönre ítélték. Az ítélet ellen úgy a vád, mint a védelem fellebbezést jelentett be.

Felhőszakadás Arad megyében. Aradról jelentik: Az elmúlt napokban a megye fölött többször zivataros esők vonultak végig. Tegnap hatalmas felhőszakadás volt Radnán, úgyhogy egyideig az Arad—Radna közti villamos sem tudott közlekedni. A tegnapi vihar Silindia községben emberáldozatot is követelt: Mikes Mária 23 éves leányt agyonsújtotta a villám.

Kétszáz ezer lei kaució ellenében szabdlábra helyezték dr. Vilkovits Bélát. Sätmar. Saját tud. Dr. Vilkovits Béla itteni orvos ellen orvosi gyakorlatával való visszaélés miatt bünyügyi eljárás van folyamatban. Kedden reggel megjelent a törvényszék vádtanácsa előtt, amely elrendelte a 30 napos vizsgálati fogságot. A védők ez ellen nem fellebbeztek, ellenben felajánlottak kétszáz ezer lei kauciót, amit a törvényszék elfogadott és dr. Vilkovits Bélát a tárgyalásig szabdlábra helyezte.

Illetékességi vita a hadbírótság előtt. Cluj. Saját tud. Kedden került sor a VI. hadtest hadbírótsága előtt Hutera Ottó és Simon Pál tg-muresi fiatal emberek bünyűjének tárgyalására, akik néhány héttel ezelőtt a Fő-téren meg támadták és fejbevágták Lichite Traian pénzespostást. A védelem illetékességi kifogással élt. A hadbírótság azonban rövid tárgyalás után elutasította az illetékességi kifogást és megkezdte a vádlottak kihallgatását.

Ma ítélik meg a sinaiai gyilkosok felett. Bucuresti. Saját tud. A sinaiai gyilkosok fellebbezteli perében befejeződtek a semmisségi panaszt indokoló védőbeszéd. Ezután az ügyész tartotta meg védőbeszédét. Keddre vagy szerdára várnak ítéletet.

Kavicsot dugott a torkába és megfulladt egy elmebeteg asszony. Deva. Saját tud. Gili Jánosné deval lakos már hosszabb ideje elmebajos volt s ezért többször kísérelt meg öngyilkosságot, azonban mindig megakadályozták. Most sikerült tervét végrehajtani. Előbb felakasztotta magát de a férje észrevette és levágta a kötélről, amíg az orvosért szaladt, azalatt egy kavicsot dugott a torkába s egy fakanál nyelével addig nyomkodta, amíg megfulladt. A megérkező orvos már csak a beállott halált konstataálhatta.

Bankigazgató harca a betörőkkel. Budapestról jelentik: A keddre virradó éjszaka Ernei Károlynak, a Pesti Hazai Takarékpénztár alelnök-igazgatójának Pillér utcai villájában betörők jártak. Az igazgató észrevette őket, mire a betörők az ablakon keresztül menekülni kezdtek. Az igazgató fellármázta a házat, elősiettek a szomszédok is, akik látták, hogy két férfi támogat egy vezőarcu fiatal embert. Mire rendőrt hívtak, a három férfi eltűnt. Ernei jelentést tett a rendőrségnek, ahonnan értesítették az összes kórházakat és megadták a betörő személyleírását. Kedden délelőtt azután a Duna-körző közönsége egy vezőarcu fiatalemberre lett figyelmes, aki összeesett az utcán. A Rókus-kórházba vitték, ahol Ernei felismerte benne a betörőt. A fiatal ember 20 éves. Kovács Istvánnak hívják, pékség. Tagad és azt állítja, hogy gumitalpu cipőjével megcsuszott a sikos talajon és itt ütötte meg magát. A rendőrség szerint egy hirhédtt villafosztogató banda tagja.

Rablóbanda vezére volt — letartóztatták. Sätmar. Saját tud. Szilágyi János, aki jelenleg a 87. gyalogezred őrzővezetője, Szilágyi László vendéglős lányának udvarolt, aki azonban nem akart tudni róla. Hétfőn este Szilágyi János megjelent a vendéglőben és miután beruggott, revolvert tett maga elé az asztalra, azzal a fenyegetéssel, hogy ma az egész családot össze lövi. Kondor János parkettmunkás csillapítani akarta, amiből dulakodás lett. Török György szolgálatos rendőr benyitott a zajra, amire Szilágyi János menekülni kezdett. A rendőr üldözöbe vette, Szilágyi pedig egész közelből rástította revolverét. Török rendőr felső combját ronocsolta szét a golyó, a kórházban fekszik, Szilágyi Jánost elfogták. Kiderült, hogy 1929-ben rablóbanda feje volt. Farkas István néven dolgozott és igen sok rablást és betörést követett el bandájával.

Gerely Jolán:

Hivatás vagy robot
(A dolgozó leány)

Ára 95 lei.

Kapható

az ERDÉLYI LAPOK könyvostályánál.

Szovjet becsületrend. A La Croix-ban olvasuk, hogy a vörös Oroszországnak is van becsületrendje. Ezzel azokat tüntetik ki, akik a szovjetnek különös érdemes szolgálatot teljesítettek. A La Croix a La Pravda című napilap alapján kimutatást közöl azokról a kedvezményekről, és előnyökről, amelyeket a becsületrend tulajdonosai élveznek. Ezek között vannak: ingyenes villamosjegy, ingyen fürdő, ötvenszázalékos kedvezmény a lakásbérnél, a víz- és gázfogyasztásnál, a villanyvilágításnál és városi fehérműmosodába.

Nem bocsátják el Satmar város kisebbségi tisztviselőit. Saját tud. Az utóbbi napokban az a riasztó hír terjedt el a városban, hogy az ideiglenes bizottság egyik tagjának szorgalmazására a kisebbségi tisztviselőket el akarják bocsátani a város szolgálatából és hogy egyik-másik tisztviselő már felszólítást is kapott, hogy adja be a nyugdíjazási kérelmét. A Magyar Párt elnöki tanácsának tagjai Figus Albert ügyvezető elnök vezetésével küldöttségileg keresték fel dr. Chereches Stefan polgármestert, aki a következő nyilatkozatot tette: — A kisebbségi tisztviselők ellen állatlanságban nem nyilvánul meg elbocsátási szándék. Mindössze annyi történt, hogy a napokban Satmaron járt egy közigazgatási vezérfelügyelő, akinek a feltett kérdéseit az egyik magyar tisztviselő nem értette meg. Kívánságait így nem tudta teljesíteni és ez a tisztviselő önként nyújtotta be nyugdíjazási kérését. — Kérte a Magyar Párt elnöki tanácsának tagjait, hogy nyugtassák meg a közvéleményt, mert a kisebbségi tisztviselők ellen semmiféle eljárást sem tervez a város.

Új pénzügyi adminisztrátor. Timișoara. Saját tud. Lugojon az elhunyt G. Iliescu pénzügyi adminisztrátor helyébe Popa Nicolaet nevezték ki új adminisztrátorrá. Popa huszonhat éves és igen előzékeny a felekkel.

Elégett a rokkantigazolvány, beszüntették a hadinyugdíjat. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Ladó Abraham delmei ötvenszázalékos hadirokkantnak tüzvész alkalmával elégett a rokkantsági igazolványa. Amikor aztán a legutóbbi felülvizsgálaton kérték az igazolványát és nem tudta előadni, hiába mutogatta csonka jobbkezét, amelyről több ujj hiányzik, nem hitték el neki a hadinyugdíjat beszüntették. Az új rokkantörvény életbeléptetésével kapcsolatosan most újabb lépéseket tett, hogy igazolványa megsemmisítésével új igazolványt szerezzen és nyugdíja folyósításáért ismételtlen folyamodjék. Jó lesz tehát, ha a hadirokkantok vigyáznak igazolványaikra.

Féláru jegyek a mővidéki vonaton. Turda. Saját tud. A mővidék forgalmának fellendítése érdekében a CFR igazgatósága a nyári hónapokra a turda-câmpeni-abrudi keskenyvágányú vasúti vonalon féláru utazási kedvezményt engedélyezett. Ez nagy előnye a turistáknak is, akik a gyönyörű vidékre még nagyobb tömegekben jöhetnek.

Elhalasztott községi választások. Timișoara. Saját tud. A prefektura harminchárom megyeheli községben később meghatározandó időre halasztotta el a már június 6-á és 18-á közt kitűzve volt községi választásokat. Ezek közt van Sannicolaul-Mare, ahol a kisebbségek — németek, szerbek, magyarok — külön listával indultak volna a választási küzdelembe. Magyar jelöltek voltak: Kádár István magyarpárti elnök és Fischer régebbi tanácsos. Elhalasztották a választást többek közt Majlátón — szintiszta magyar község — és Oteleen is. Itt említjük meg, hogy a bányai metropolis határában keletkezett Ujkissoda és Bessenyei-telep, munkástelepek, amelyek Fratelia elnevezés alatt külön politikai községet képeznek, önálló magyarpárti listát nyújtanak be a községi választásokra.

Dr. MIKOS FERENC

A Quadragesimo Anno Gazdasági Rendje

Ara füzve: 125 lei

Kapható az „Erdélyi Lapok”
könyvosztályánál.

Rokkantgyűlés a fővárosban, június 10-én. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Apostol Zamfirescu rokkant kapitány, elnök aláírásával elkészített hangu meghívókat küldöttek szét a június 10-én Bucurestiben tartandó nagy rokkant-kongresszusra. Ingyen vonatokkal és más kedvezményekkel invitálják a rokkantakat nemzeti különbség nélkül. A rokkantak sérelmei orvoslására már eddig is több megmozdulás történt, azonban semmi változást nem hozott. Eppen ezért a székelyvidéki rokkantak bizalmatlanok az egész kongresszussal szemben, tehát nagyon kevés részvétellel lehet számítani.

Kártyázás közben megölte a villám. Timișoara. Saját tud. Tormac község határában, a Valkay-pusztán villámcsapás ölte meg Horváth József tizennyolcéves legényt, aki éppen Simon Imre nevű barátjánál volt vendégségben. Horváth vasárnap délelőtt látogatta meg a barátját. Az ablak előtt kártyázásba fogtak. Közben odakünn vihar kerekedett. A villám az ablakon át csapott le Horváth fejére. A legény azonnal meghalt. Társát eszméletlenül találták meg, komolyabb baja nem történt.

Biztos existenciához juthat.

Ügyes akvizitőröket keresünk fix fizetéssel, esetleg jutalékkal. Személyes jelentkezés és készpénz garancia szükséges. Bővebbet a lap kiadói hivatalában.

Meghalt, mert beleesett a forró tejbe. Timișoara. Saját tud. Nem mindennapi halálosvégi baleset történt Besenova-Vechén. A kis Romanov Ágota két éves gyermek beleesett a forró tejbe, amelyet a gyermek anyja vigyázatlanul a padlóra állított, hogy kihűljön. A gyermek néhány óra leforgása alatt belehalt sérüléseibe.

* Szívbelegnek és érlemzesedésben szenvedőknek reggel éhgyomorral egy fél pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz — a legkisebb erőlködés nélkül — igen könnyű ürülést biztosít, a gyomor és a belek működését elősegíti s az emésztés renyhőségét csakhamar megszünteti.

Háromszázhuszezer kisiparos él Romániában. Bucurestiből jelentik: R. D. Ioanescu volt munkaügyi miniszter egyik beszédében érdekes adatokat közölt a romániai kisiparosokra vonatkozóan. Így például ismertette, hogy az ország területén 320.000 kisiparos dolgozik. Kisiparosnak minősítik hivatalosan azokat az iparosokat, akik legfeljebb 10 alkalmazottat, illetve munkást dolgoztatnak, vagy legfeljebb 20 lóerőt vesznek igénybe gépeik üzemeltetéséhez.

Megjelent a „Pásztortűz” legújabb száma. Reményik Sándor, Császár Károly és Dsida Jenő szerkesztik a Pásztortűzet, amely „erdélyi folyóirat”-nak nevezi magát és tartalma gazdagon igazolja ezt a címet. Legújabb számának tartalmából kiemeljük az alábbi cikkeket: Reményik Sándor: A Könyv éneke, Kishán Miklós: Mózi és Abris, Fülöp József: Eltévedtél (vers), Tavasz Sándor: A mindennap filozófiája, Bodor Aladár: Szerelmes levelek, Ligeti Ernő: Elsüllyedt világ, Donáth László: Hej, Kandó Pirokka!... I. Szemlél Ferenc: Három vers, Reményi József: Magyar író amerikai naplójából, Lám Béla: Zürich, Sik Sándor: Város a hegyről (vers), Roska Márton: Üzenem, Könyvkritika, Szentiványi Sándor, Imre Lajos, Szabédi László és Rétschel Artur tollából. A kitűnően szerkesztett lap iróadalmi folyóirat megrendelhető Cluj, Str. Baron L. Pop 5. szám alatt, előfizetési ára negyedévre 140 lei.

Garibaldi ünnep Párizsban.

A francia földön elcsúszott olasz katonák emlékoszlopát most szentelték fel Párizsban, amely alkalomra ötszáz olasz katonát hívtak meg azok közül, akik a háborúban résztvettek. Az ünnepég egyszerű Garibaldi-ünnep is volt, akiről melegen emlékeztek meg ez alkalommal. Képünkön az olasz követ, Gouraud párizsi főparancsnokkal ellátad a garibalditák és a háborúban résztvevő katonák sorfala előtt.

Bartalis János rádió felolvasása. Cluj. Saját tud. Bartalis János, a kiváló erdélyi író, június 6-án este 8 óra 35 perckor felolvasást tart a budapesti Rádióban. Az erdélyi írók közül tudvalegőleg többen résztvettek a budapesti könyvnapon. Ezzel függ össze Bartalis János felolvasása is.

Satmar város eladja a tulajdonában lévő magyar vonatkozású képeit. Saját tud. A városi ideiglenes bizottság ülésén Radu Ioan bizottsági tag, aki az utóbbi hetekben a város megbízásából Budapesten a forgószínpadokat tanulmányozta, (ugyanis Satmaron is forgószínpadokat szeretnének építeni) bejelentette, hogy pesti tartózkodása alatt azt a tapasztalatot szerezte, hogy I. Ferenc József és Erzsébet királynéknak a város tulajdonában lévő hatalmas méretű képeit, amelyek a régebbi időben a város közgyűlési termében voltak kiakasztva, jó áron el lehetne adni Magyarországnak. Radu Ioan még azt is indítványozta, hogy a képekért befolyó vételárat hozzá lehetne csatolni a Satmaron tervezett román szobrok alapjaihoz. Az ideiglenes bizottság a javaslatot elfogadta és elhatározta, hogy megkezdje ebben az irányban az illetékes tényezőkkel a tárgyalásokat.

150 éves aranypénz a krumpfli-földben. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Réti Ferenc gheorgheni hadirokkant krumplit kapált a város közelében lévő földjén. Kapája nyomán régi pénzdarab került felszínre. Megvizsgálták és megállapították, hogy 1787. évből, II. József idejéből való aranypénzről van szó. Csak természetes, hogy Réti minden igyekezetével azon van, hogy még több aranypénznek jusson a nyomára.

Hadirokkantak napja Angliában.

Anglia híres hadirokkant-otthonában a „Chel-fcsé”-ban minden évben egyszer fenyves ünnepséget tartanak, amely alkalommal kitüntetéseket osztanak ki. Képünkön az idei ünnepségen Sir John Hamilton, a hadirokkant-otthon kormányzója elbeszélget egy 92 éves hadirokkanttal, aki az intézet jellegzetes egyenruháját viseli.

